

Riksförbundet Svensk Trädgårds rådgivare svarar på dina frågor
tisdagar, onsdagar och torsdagar kl 9–12, onsdagar dessutom kl 13–16.
Ring 08-758 86 36 eller e-posta radgivning@tradgard.org

Vad är detta för växt?

FRÅGA: För tre år sedan fick jag en sidoplanta av denna lilja. Den har blommat två gånger med två stänglar, båda gångerna i december–januari. Den får bara två blommor på varje stängel. Den har ingen lök. Vad är det för blomma?

SVAR: Det är en panteramaryllis, *Hippeastrum pardinum*, en växt i amaryllisläktet och även om du inte ser löken, så finns den i jorden. Löken får gärna vara synlig så plantera den grundare vid omplantering. Denna art, som växer vild i Bolivia och Peru, har använts i korsningsarbetet av

de amaryllishybrider som nu är vanliga. Panteramaryllisen får vanligen två förhållandevis stora blommor, ca 12 cm, per stängel och de är iögonfallande med sin röda prickighet och sitt limefärgade svalg. Den blommar vanligen under vårvintern–våren, men kan blomma flera gånger under året.

Den bildar sidolökar och trivs att stå trångt i krukans, så man behöver inte plantera om så ofta, men när det är dags kan man dela med sig av lökarna på samma sätt som du fått denna, i handeln ovanliga, fina panteramaryllis.

Panteramaryllis.

BILD: INGA-LILL HÅKANSSON

Agapanthus praecox, Afrikas blå lilja.

Hur fröförökas Afrikas blå lilja?

FRÅGA: I Sydafrika köpte jag fröer av Afrikas blå lilja. Hur sår jag dessa på bästa sätt?

SVAR: Du sår dem glest nu under vårvintern i vanlig jord eller såjord. Håll jämn fuktighet och en temperatur på ca 15 grader, enligt litteraturen. Såderna ska stå ljusa. Det kan ta en till tre månader för fröna att gro. Andra året skolar du om de små plantorna. Det tar ca fyra år innan en frösädd planta kan tänkas blomma, men oj så välkommet. Det är bara att sätta igång!

Kan jag odla tomater så här?

Fråga: Jag har ätit en väldigt god, liten, gul pärontomat. Vad kan den heta? Jag tänker odla tomater från frö i stora krukor utomhus och trä över stora plastpåsar, s k klädpåsar, på fyra pinnar och sätta över krukskorna. Kan det funka?

SVAR: Förmodligen är det sorten 'Yellow Pearshaped', som är en vanlig, anrik, gul pärontomat du smakat. Som för andra tomater blir den godast om den får växa ute i solen. Många tycker om denna, medan andra tycker att dess smak är överskattad, men formen är annorlunda och rolig. En annan smakfavorit, för mig och många andra, är 'Sungold' F1, en rund och liten, orange tomat i långa klasar. Båda sorterna är högväxande och värda att testa. Frön finns i handeln. Tomater som ska växa ute sår du i mitten till slutet på mars. För tidig sädd ger ofta svaga och rangliga plantor. Sätt ut plantorna när frostrisken är över. Högväxande tomatplantor behöver bindas upp och få stöd.

Tomaterna 'Yellow Pearshaped' och bilden nedan 'Sungold' F1.

BILD: LISE-LOTTE BJÖRKMÄN

Att odla i stora, genomskinliga plastpåsar ger ett gynnsammare mikroklimat, vilket passar tomater, som vill stå soligt, varmt och skyddat. Men hur beständiga klädpåsar är i solen vågar jag inte svara på. Det finns färdiga tomatodlingspåsar eller -koner att köpa, men då blir det plötsligt dyrare tomater.

Bra är om påsarna inte ligger an mot plantorna och att det är hål i dem, för ventilation. Håll koll på att det inte blir för varmt och fuktigt i påsen. Klipp av toppen på hela påsen när plantorna växt och börjar blomma och sommaren är som varmast. Blom-

BILD: LISE-LOTTE BJÖRKMÄN

morna behöver pollineras för att det ska bli någon frukt och insekter kan ha svårt att komma åt inne påsen, men du kan själv överföra pollen med en pensel eller fjäder.

Ändras odlingszonerna med klimatförändringarna?

FRÅGA: Jag hade letat efter information om växtzoner och bl a hos Boverket hittade jag information om att växtzonerna flyttas längre upp med anledning av klimatpåverkan. Jag sökte igen och hittade er karta och undrar hur aktuell kartan är och var den kommer ifrån?

Svar: Detta är en aktuell fråga som vi lät undersöka för något år sedan. Det visade sig att zonkartan stämmer förhållandevis bra i sina gränsdragningar mellan zonerna. Men det gäller att förhålla sig

till kartan på rätt sätt. Klimatet förändras och en växt som tidigare endast klarade zon 3, kan nu även växa i zon 4. Det gäller alltså att ange rätt zon på växten och det är denna växtspecifika angivelse som bör uppdateras, medan zonkartans geografiska indelning mellan zonerna håller rätt bra, även om klimatet i zonerna ändras.

Sedan är frågan vem som kan ge rätt zonangivelse på växterna, för det går inte att automatiskt att flytta alla växter till en högre zon,

eftersom deras ursprung, anpassningar och härdighet varierar. Vissa växter t o m förlorar i härdighet när vinternarna blir mer instabila. De lokala växtförhållandena och mikroklimatet påverkar även hur en växt klarar sig. Våra gemensamma växterfarenheter blir viktiga att ta tillvara.

Vi hoppas att kunna göra ett faktablad om hur man ska tolka zonkartan under nästa år och göra informationen tydligare. Zonkartan är vår, Riksförbundet Svensk Trädgårds, och har sitt ursprung

Svensk Trädgårds Zonkarta över Sverige

i äppelodlingszoner. Vi benämner zonerna som odlingszoner, inte växtzoner.

Makadam som slitlager.

Hur anläggs en grusplan?

FRÅGA: Jag har en äldre gård där jag ska ta bort asfalten på den lilla gårdsplanen, och göra om till en grusplan. Jag tänker gräva ur 20 cm, lägga en duk och fylla ett bärlager av kross 0/32 och toppa med makadam 11/16. Blir det bra? Det får inte bli för tjockt och jobbigt att gå på. Jag gillar grus, så som det är på gångvägar. Det körs även bil på gårdsplanen.

SVAR: Med tanke på att ytan tidigare varit asfalterad, blir 20 cm bärlager 0–32 mm förmodligen bra. Vill du vara noggrann och få ett stabilt ytskikt, som även står bättre mot ogräs, rekommenderas sedan ett ca 3–5 cm tjockt lager väggrus/samkross 0–16 mm, som packas och vattnas vid utläggningen. Efter detta kan ytan tätas ytterligare med ett tunnare lager stenmjöl 0–8 mm, som då välts ut. På detta läggs sedan ett lager av

önskat slitmaterial. På gångvägar används ofta makadam 4–8 mm (men det dras in med skor), 8–12 mm är en mellanvariant och 12–16 mm en grövre variant. Så kallat gårdsgrus 8–16 mm, med rundade stenar, är ett annat,

vanligt alternativ. Dessa rör sig mer än makadam, som är ett kantigt krossmaterial. Testa vilket du tycker blir finast och beakta även färgnyansen som erbjuds av din leverantör, innan du bestämmer dig. 🌱

018-15 26 00

FOR
FRITIDSODLINGENS RIKSORGANISATION

Ring samma nummer och få svar på dina trädgårdsfrågor av någon av FORs rådgivare. Rådgivartelefonen är öppen tisdag–torsdag klockan 9–12.

Gunnebo
trädgård

Växttema ger inspiration!

Pelargon 1-2/4 Fokus på pelargon och utsädespotatis
Stor Trädgårdsfest 29-30/4 med bl.a. Åke Truedsson
Medelhavsväxter 27-28/5 bland citrus, oliver, palmer
Rosor 8-9/7 Lars-Gunnar Lindberg och Dirk Verwij
Trädgårdens dag 9-10/9 med frukt & bär tema

Se hemsida för detaljerad info

Landsvägen 9 Skivarp Tel. 0411-30201
www.gunnebotradgard.com Plantskolan öppnar igen 4 mars